

► **Expositie waarin geschiedenis van Velp-Zuid**

centraal staat; over e

Jantje van Velp en Gekke D

'De kracht van zuid' heet de expositie over een stukje geschiedenis van Velp-Zuid. „Over dit gebied wordt weinig óf negatief geschreven”, zegt Renie Hesseling, samensteller van de tentoonstelling.

Karin Mulder

Velp

De vroegere IJsseldwarsstraat in Velp-Zuid had geen beste naam. De noodwoningen uit 1930 stonden er dicht op elkaar, vlak aan de straat. De huizen hadden 'halve deuren'. Over de onderste helft van zo'n deur kon maar zo een emmer zeepsop of urine naar buiten worden leeggegooid. Pech voor toevallige voorbijgangers. 'Gekke Dien' was een bekende bewoonster van de IJsseldwarsstraat. Zij stond vaak schreeuwend op straat, maar werd ook geroemd om haar gedichten. De gemeente verhuisde Dien naar een afgelegen woning aan de Berg en Heideweg, aan de rand van het dorp.

Renie Hesseling, die opgroeide aan de Schoolstraat in zuid, werkt momenteel aan een boek over de roemruchte Dien. Vorig jaar verscheen zijn boek over Jantje van Velp, alias Jan Lamberts. Net als Dien was Jan een icoon uit Velp-Zuid. Jantje van Velp woonde in de oorlog enkele jaren in de IJsseldwarsstraat. Kunstenaar Gerrit van Middelkoop maakte de reizende muzikale theatervoorstelling Ik Jan Lamberts.

Nu is Van Middelkoop vormgever van de reizende expositie *De*

kracht van zuid, die vanaf volgende week te zien is. Cees Ursem van buurtcentrum De Paperclip nam het initiatief voor de expositie, vanwege het 450-jarig bestaan van de gemeente Rheden. Hij woont in Velp-Zuid.

Is het prettig wonen in zuid?

Cees Ursem: „Ik vind van wel. Ik ben import, begin jaren zeventig ben ik hier komen wonen. Het was wel even wennen. Iedereen draaide hier Duitse schlagers, iedereen deed mee met de Duitse

▲ **Jan en Marie Lamberts bij hun gouden huwelijk, in 1962. Jan werd ook wel 'Jantje van Velp' genoemd.** EIGENFOTO

Volharding. Samen voor iets staan, dát is de kracht van Velp-Zuid

– Renie Hesseling

lotto. Ze gingen niet de snelweg op, maar de autobaan. Veel mensen werkten bij een koppelbaas in Duitsland. Dat kende ik allemaal niet, ik kom uit Noord-Holland.”

Renie Hesseling: „Velp-Zuid heeft verschillende gezichten. Het bestaat globaal uit drie delen: Biljoen-Overhagen, Schoolstraat-IJsselstraat en Zuid-zuid, dat ligt tegen Larenstein aan. Zuid-zuid is de meest authentieke arbeiderswijk. Tot 1926 liep het gebied geregeld onder water. Toen werd de dijk aangelegd.”

; over een trotse, werkende gemeenschap met illustere figuren

De Dien in Kracht van zuid

▲ Gerrit van Middelkoop, Renie Hesseling en Cees Ursem (van links naar rechts) bij een deel van de expositie 'De kracht van zuid'.

FOTO GERARD BURGERS

▲ De leden van de Mr. H. M. van der Zandtvereniging gingen jaarlijks naar het graf van hun oprichter om hem daar eer te brengen. Deze foto is omstreeks 1990 gemaakt. EIGENFOTO

Wat is de kracht van Velp-Zuid?

Hesseling, na enig nadenken: „Volharding, creativiteit, gemeenschapszin. Opkomen voor de jeugd.”

„Samen voor iets staan, dát is de kracht van Velp-Zuid. Neem bouwddorp Kluis Kamp, dat is ontstaan in Velp-Zuid. Het wordt sinds 1968 gehouden, er doen honderden kinderen uit heel Velp aan mee.”

„Drum- en showfanfare Mr. H.M. Van der Zandt, een van de drie muziekverenigingen die

Velp-Zuid telde, behaalde internationale successen. De gewonnen bekertjes van deze vereniging staan nu opgeslagen bij kasteel Biljoen.

Iedereen draaide hier Duitse schlagers, iedereen deed mee met de Duitse lotto

– Cees Ursem

De fanfare mag dan ter ziele zijn, die Europacups mogen natuurlijk niet zomaar weg.”

Staat de gemeenschapszin in Velp-Zuid onder druk?

Ursem: „Als ik zie hoeveel mensen aanschuiven voor een maaltijd in een van de drie buurtcentra in Velp-Zuid, denk ik van niet. Dat is sowieso ongekend: drie buurthuizen voor een gebied van deze omvang (Velp-Zuid telde vorig jaar 7295 inwoners, KM). Waar kom je dat tegen? In Velp-Zuid hebben

mensen behoefte om elkaar op te zoeken.”

„De samenleving verandert. Verenigingen kampen met een tekort aan vrijwilligers. Dat is algemeen bekend, dat is niet typisch iets voor Velp-Zuid. Hier zie je wel wat alternatieven ontstaan voor het verenigingsleven: de gezamenlijke maaltijden in de wijk. Of het Repair Café (waar vrijwilligers kapotte apparaten repareren, KM), dat wordt ook druk bezocht.”

Hoe is Velp-Zuid ontstaan?

Hesseling: „Het oude centrum van Velp zat in Velp-Zuid, beneden de spoorlijn. Het dorp ontstond rondom de Oude Jan, de kerk. Toen in de 19e eeuw de villa's werden gebouwd op de hoger gelegen delen van Velp, boven de spoorlijn, ging zuid aan het werk in noord. Als timmerman, als tuinman, metselaar of dienstmeisje. De IJsselstraat was jarenlang de koopgoot van zuid. Hier zaten heel veel kleine winkeltjes.”

Van Middelkoop: „De enorme hoeveelheid loodsen en werkplaatsjes achter de huizen is opvallend.” Hij verhuisde van Velp-Zuid naar Velp-Noord. „Vanwege de ruimte. In zuid zitten de mensen dicht op elkaar. Dat doet ook wat met de sfeer.”

Nieuwe huizen

De noodwoningen in de IJsseldwarsstraat gingen in 1961 tegen de vlakte. De naam van de straat verdween. Er kwamen nieuwe huizen aan de huidige Albertina Agnesstraat.

De kracht van zuid is opgebouwd rond vier thema's: Vrije tijd, Wonen en leven, Bedrijvigheid en arbeid en Cultuur. De tentoonstelling omvat 120 foto's en teksten en is tot 28 mei te zien in De Paperclip. Daarna reist De kracht van zuid door heel Velp. Van 17 tot 24 oktober is de tentoonstelling ten slotte te zien in Turnhal Ellecom.

■ Meer informatie: reniehesseling.nl